

TEKNOLOJİ GELİŞTİRME BÖLGELERİ

EMO Yönetim Kurulu

“Üniversitelerimizde her alan ve düzeyde sarf edilen emeğin; güvence içinde liyakat, kamusal aidiyet ve etik anlayış çerçevesinde değerlendirilebildiği; bireysel akıl ve yeteneklerimizi, yaratıcılığa dönüştürebilecek, gelişmeye açık ve insan odaklı bir çalışma ortamının gerçekleşebildiği ve bu bağlamda bilimsel özgürlüğün sınıflandırılmasına hiçbir şekilde izin vermeyen; karar süreçlerinde ilgili tüm bileşenlerin söz sahibi kıldığı özerk, demokratik katılımcı bir üniversite ortamında; insanca yaşamaya olanak verebilecek maddi koşullar içinde çalışmak, üretmek ve paylaşmak temel ilke olmalıdır.”

TMMOB bünyesinde yapılan mühendislik eğitimi sempozyumları sonuç bildirgesinde yukarıdaki saptamayı yaparken, aynı zamanda da bilim ve teknoloji politikalarına ilişkin görüşümüzü kamuoyuna aktarıyoruz.

Hal böyle iken mevcut durumda Türkiye’de yüksek öğretim küresleşen, serbest pazar ekonomisinin egemenliği altında bulunan dünyadaki değişimlerden etkilenmekte ve esinlenmektedir. Bu ortamda YÖK Başkanı üniversitelerin ticarethaneler gibi çalışmasını önermekte, öğrencilerin müşteri olarak tanımlanmaları bu anlayışın doğal sonucu varsayılmakta, son birkaç yıl içinde vakıf üniversiteleri sayısı yirmiyi bulmakta, gazetelerde köklü devlet üniversitelerinin özelleştirilmesi vb. gelişimlerden söz edilmektedir.

Üniversitelerle ilgili olması gereken ve olan durum bu iken; ülkemiz sanayiinin uluslararası şirketler tarafından geliştirilen ve kontrol edilen teknolojilere bağımlı olduğu gözlenmektedir. Gerçekte bu ikameci yapıyı kabullenmiş sanayicilerimizin de önlerine teknoloji

yaratmak/geliştirmek gibi bir hedef koymadıkları ve AR-GE harcamalarına bütçelerinden pay ayırmadıkları bilinen bir konudur.

Diğer taraftan teknolojik gelişimin, ülke gelişiminde olmazsa olmaz bir faktör olduğu gerçeği de ortadadır. Bu gerçeklik, Türkiye siyasi karar vericilerini, dünyada neredeyse otuz yıldır uygulanmakta olan bir sistemi yaşama geçirmek için hareketlendirmiştir. 6 Temmuz 2001 tarihinde yürürlüğe giren Teknoloji Bölgeleri Geliştirme Yasası ve yine 19 Haziran 2002’de bu yasaya dayanarak Teknoloji Bölgeleri Uygulama Yönetmeliği çıkarılmıştır. O günden bu yana yirmi bölge faaliyetteki ya da faaliyete geçme konumundadır.

Uluslararası Bilim Parkı Birliği’nin (IASP) Bilim Parkları ile ilgili şu tanımlaması bulunmaktadır:

“Bilim Parkı; ana amacı, bünyesindeki bilgi tabanlı firmaların yenilikçilik (inovasyon) ve rekabetçilik kültürünü destekleyerek ve öne çıkarak toplumun zenginliğini arttırmak olan, uzmanlaşmış profesyonellerce yönetilen bir organizasyondur.”

Bu tanımlamadan da anlaşılacağı gibi ülkemizde anıldığı isimle Teknoparklar/ Teknokentler neoliberal sistemin bir parçasıdır. Ülke özgün koşulları ve gereksinimleri gözeticilik, dünya mal ve hizmet boşlukları tespit edilerek hazırlanmış uzun vadeli merkezi bir planlama ve programı içeren sanayi, teknoloji politikalarına göre düzenlenmiş değil, tamamen firmaların AR-GE gereksinimleri için duydukları hizmetleri sağlayan yapılanmalardır.

“Rekabetçilik kültürü” kazındığında altında yatan tekelleşme eğiliminin gelişki ve toplumun zenginliği söylemlerinin gerçek hayatta karşılığı olup

olmadığı, epey uzun ve ayrı bir tartışma konusudur. Biz burada dünyada pek de böylesi bir örneği görülmeyen devlet destekli bu yapılanmayı sorgulayacağız. Kamu açısından teknoparklara sağlanan muafiyetler ve teşviklerin çoğaltılarak üniversitelere bilimsel araştırma için aktarılmasının daha doğru olacağı inancındayız.

Doğrusu ülkemizdeki kamu kaynaklarının talanı hususunda yaşadıklarımız (yolsuzluklar, suistimaller, kayırmacılıklar vs.), sağlanan muafiyetler ve teşviklerin kullanımı konusunda, ister istemez kuşku yaratıyor. Firma seçimleri ve faaliyetlerinin denetim mekanizmaları genişletilmeli ve şeffaf olmalıdır.

Diğer bir kaygı da, teknoparkların üniversitelerin asli görevlerinden saptalara neden olabileceği yönündedir.

Bir başka husus, yetmişli yıllarda teknik liselerde (OSANOR Projesi gibi) ve günümüzde de staj uygulamalarında yaşanan sanayicinin öğrenciyi salt ucuz iş gücü olarak kullanması eğilimidir. Bu yaklaşım yeni mezun genç mühendisler için de geçerlidir. Teknoparklarda genç mühendislerin özlük hakları, çalışma koşulları ve süreleri gözetilerek istihdam edilmesi kontrol edilmelidir. Yukarıda sözünü ettiğimiz tüm konularda olduğu gibi bu konudada Odamızın takipçi olduğu bilinmelidir.

Bu görüş ve kaygılarımızı aktardığımız bu sayımızda konunun içinde yer alan yönetici, sanayici, öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerini de bulacaksınız.

Kamuoyunu yeni yeni meşgul etmeye başlayan, aynı zamanda hızla genişleme eğiliminde olan, teknoparklar ile ilgili görüşlere ileriki sayılarımızda tekrar yer verecek, uygulamaların takipçisi olacağız.